

ИНОВАТИВНИ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ И ЕФЕКТА ИМ ВЪРХУ УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА ИКОНОМИКАТА

д-р Румен Ангелов
ВУЗФ, София

INNOVATIVE FINANCIAL INSTRUMENTS AND THEIR EFFECT ON THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE ECONOMY

Rumen Angelov, PhD
VUZF, Sofia

Abstract: *Climate (green) bonds are becoming more common as a green finance tool. Like most green instruments, they do not represent a fundamentally new financial instrument. The project's environmental assessment is the additional „green“ component in issuing such types of securities along with the essential characteristics such as coupon payments, price and maturity. The first issuer of such bonds was the International Bank for Reconstruction and Development in 2007. Subsequently, the interest in issuing green bonds has increased, and the issuers of such bonds are a considerable number of commercial and non-commercial companies, international organizations and countries*

Key words: *Climate (Green) Bonds, New Financial Instruments, Green Instruments*

Климатичните(зелени) облигации стават все по-разпространени като инструмент за зелено финансиране. Както повечето зелени инструменти те не представляват фундаментално нов финансов инструмент. Екологичната оценка на проекта е допълнителния „зелен“ компонент при емитирането на такъв тип ценни книжа заедно с базисните характеристики като купонни плащания, цена и падеж. Първият емитент на подобни облигации е Международната банка за възстановяване и развитие през 2007 г. . В последствие интереса към емитирането на зелени облигации се е увеличил и емитентите на подобни облигации са огромен брой от търговски и нетърговски компании, международни организации и държави. Засиленият интерес от различни компании, държави и международни организации към зелени облигации показва нуждата от стандартизация и унификация на правила за издаване на климатични облигации. Така през 2009 г. беше създадена Инициативата за климатични облигации (*The Climate Bond Initiative*,; <https://www.climatebonds.net>). Климатичните облигации обхващат финансирането на разнородни видове екологични проекти за устойчиво развитие освен дейности пряко свързани с изменението на климата. През септември 2016 г. Люксембургската фондова борса (LuxSE) създаде първата в света платформа за търговия на компании, инвестиращи в екологични и екологични проекти - Люксембургската зелена борса (LGX) (за 12 месеца на LGX Euro са изтъргувани облигации на стойност 63 млрд. евро). (*Green Bonds: Country Experiences, Barriers and Options, 2016; Global Progress Report February 2018, International Finance Corporation, 2018*).

Зелените облигации се използват за финансиране на проекти в почти всички стратегически важни отрасли като промишленост, транспорт, енергетика, водни ресурси, строителство, управление на отпадъците и други. Пенсионни фондове, банки и инвестиционни компании характеризират зелените облигации като нискорисков дългов инструмент и насърчават тяхното използване поради предимствата им в сравнение с традиционните финансови инструменти. Това е особено очевидно в скандинавските страни, които през 2019 г. заемат 7% от световния и 19% от европейския пазар на зелени облигации. Сред най-популярните инвестиционни области са проекти, насочени към развитие на алтернативни енергийни източници, нисковъглероден транспорт и енергийна ефективност (*Frolova EE, 2020;2:43–48. Russian*).

Ще обобщим следните изисквания за класифицирането на облигация като „зелена“ според анализираната литература:

1. набраният капитал трябва да бъде насочен към изпълнението на „зелени“ проекти;
2. инвестициите трябва да бъдат оценени за съответствие с принципите на околната среда;
3. средствата, набрани от емитентите са с изключително целеви характер и
4. информацията за тяхното изразходване е прозрачна, балансът на средствата от емисията на облигации се публикува ежегодно. (*P. Saigal, Tr. Rajeswari, 2016*).

Ръстът на инвестиционния интерес към зелени инструменти и устойчиво финансиране се потвърждава в корпоративния свят с наличието на повече от една инвестиционна платформа специализирана в зелени проекти. Например американската платформа EarthFolio предлага на инвеститорите да формират портфейли, които имат социален, управленски или екологичен фокус (*5 Socially responsible investment platforms that helps you invest in both purpose and profit // THE GOOD TRADE – <https://www.thegoodtrade.com/features/socially-responsible-investing-platforms>*).

Инвестиционна корпорация OpenInvest работи и в сферата на отговорното инвестиране. За да работи на електронната платформа OpenInvest, инвеститорът трябва само да открие брокерска сметка, да преведе средства там и да посочи областите на инвестиране (опазване на околната среда, социално равенство и др.). Формирането на инвестиционния портфейл и неговото управление се осъществяват от финансови консултанти чрез техническите възможности, предлагани от платформата (*OpenInvest, <https://www.openinvest.com/about>*).

Подобни инвестиционни платформи предлагат разнообразни иновативни функционалности, за да подпомогнат инвеститорите да работят активно в сферата на устойчивото развитие и зелени финанси. Това създава една нова пазарна ниша и при оценката на зелени/устойчиви проекти, финансовите компании, банките и дори правителствата търсят помощта на експерти в областта на зелените финанси. Компанията Sustainalytics предоставя рейтинги, изследвания и анализи в областта на екологичните, социалните и правителствените (Environmental, social and governmental – ESG) фактори. Sustainalytics също предлага на емитентите/кредитополучателите на зелени облигации възможността да закупят лиценз за своя ESG рейтинг, което улеснява привличането на финансови ресурси, включително под формата на устойчиви заеми. Sustainalytics също работи тясно с пенсионни фондове и други финансови институции, които проверяват съответствието на финансираните проекти с целите за устойчиво развитие и социалните, устойчивите и зелените облигации, издадени от клиенти в съответствие с принципите на Международната асоциация на капита-

ловите пазари (ICMA) (*Вж. ESG Risk Rating License // Sustainalytics, <https://www.sustainalytics.com/esg-ratings>*;

ESG инициативите намират своето място и във финтех сектора. Съществуват специални приложения и виртуални инструменти разработени за някой банки и финансови институции с цел улесняването на инвеститорите да се ориентират в растящия и динамичен пазар на устойчивото/зелено финансиране. Например, IMP+ACT Alliance пусна специално приложение, IMP+ACT Classification System (ICS), което позволява на мениджърите на активи самостоятелно да генерират отчети за класификацията и управлението на ESG факторите, да реализират стратегии за намаляване на финансовите рискове и да допринасят за постигането на целите на ООН за устойчиво развитие. Благодарение на тази иновативна разработка се очаква да се установи взаимодействие между различните участници на финансовия пазар в областта на засилване на контрола върху социалните, екологичните и управленските рискове. Стратегически партньори за популяризирането на този продукт са City of London Corporation, Deutsche Bank, Bridges Insights и други компании. Това приложение може да представлява интерес както за инвеститори, които искат да направят портфолиото си поустойчиво, така и за инвеститори, които искат да увеличат рентабилността на инвестиционното портфолио, като инвестират ресурси в компании, изпълняващи по-ефективни проекти с екологичен и/или социален компонент (Deutsche Bank spinoff IMP+ACT Alliance launches digital ESG fund transparency tool, 2020).

В сферата на финансовия и банковия сектор следните инструменти оставят огромен отпечатък и ясно затвърждават курса на финансовия сектор към устойчиво развитие:

- Създаването на зелени борсови индекси на борсовия сегмент на зелени финансови инструменти, които включват Global Clean Energy Index Standard & Poor's (той обединява 30-те най-добри компании за чиста енергия по света), NASDAQ Clean Edge Green Energy Index и FTSE Japan Green Chip 35 (Establishing China's Green Financial System: Report of The Green Finance Task Force, 2015, p. 9).
- Важно място в пазара на зелени финансови инструменти е отделено за сегмента на производните финансови иновации (деривати), използвани главно с цел хеджиране. Те са насочени към обезпечаването на големи екологични проекти в областта на инфраструктурата, развитието на нисковъглеродна икономика и енергоспестяването. Сред тях са „зелените“ ценни книжа, обезпечени с активи (green ABS, green asset-backed securities), „климатични“ деривати (weather derivatives), въглеродни фючърси, опции и форуърдни договори (Establishing China's Green Financial System, 2015, p. 9–11). Размерът на анализирания сегмент на глобалния пазар на зелени финансови инструменти, като се вземат предвид секюритизираните финансови продукти, също е доста скромнен и не надвишава 1% от световния пазар на деривати (Porfiruyev, 2016, p. 10).
- Специалните банкови карти също принадлежат към зелените финансови инструменти. Например, някои банки предлагат издаването на банкова карта (Green World) към спестовна сметка, като при плащане с тази карта за изразходвана определена сума, примерно 1 000 евро., банката финансира засаждането на едно дърво в един от националните паркове на дадена страна. В същото време клиентът получава електронен сертификат, посочващ местоположението на засадените дървета.

- Зелените банкови инструменти са средствата за дигитализация като онлайн банкиране. Електронното банкиране намалява документацията, което свива консумацията на хартия по време на транзакции. Също така клиентите посещават банковите клонове по-рядко, което се отразява на честотата на използване на личен и обществен транспорт, а следователно намаляват въглеродните емисии в атмосферата.

Заклучение

Зелените финансови инструменти имат голям инвестиционен потенциал и бележат голям ръст. Те взимат все по-голям дял в портфейлите на големи системни банки, инвестиционни фондове и международни организации. Поради засиления интерес се изгради един нов глобален пазарен сегмент на зелено/устойчиво финансиране, които наложи създаването на единна методология, специализирани инвестиционни платформи и приложения с цел по-лесен и по-информиран достъп към тези инструменти. Създаването на зелени борсови индекси на зелени финансови инструменти е показател на увеличаващия се оборот от сделки и на социалната отговорност на международния бизнес към устойчиво развитие с грижа за околната среда. Зелените финансови инструменти намират своето приложение в почти всички стратегически отрасли като транспорт, енергетика, строителство, управление на отпадъци и други, затвърждавайки посоката на устойчиво икономическо развитие с грижа за околната среда.

Литература:

1. The Climate Bond Initiative, <https://www.climatebonds.net>).
2. Green Bonds: Country Experiences, Barriers and Options (2016), Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), International Capital Markets Association (ICMA), Climate Bonds Initiative (CBI), and the Green Finance Committee (GFC) of China Society for Finance and Banking.
3. Frolova EE. Green bonds in the Nordic countries: features of development and legal regulation. Journal of the Belarusian State University. Law. 2020; 2:43–48. Russian, <https://journals.bsu.by/index.php/law/article/view/3038/3205>.
4. Saigal, P. Green banking: a drive towards sustainability / P. Saigal, Tr. Rajeswari // SDMIMD Conference, November 2016. – https://www.researchgate.net/publication/343134880_GREEN_BANKING_A_DRIVE_TOWARDS_SUSTAINABILITY.
5. Socially responsible investment platforms that helps you invest in both purpose and profit // THE GOOD TRADE –: <https://www.thegoodtrade.com/features/socially-responsible-investing-platforms>. (OpenInvest, <https://www.openinvest.com/about>).
6. ESG Risk Rating License // Sustainalytics, <https://www.sustainalytics.com/esg-ratings>
7. Deutsche Bank spinoff IMP+ACT Alliance launches digital ESG fund transparency tool] // Finextra, 24 June 2020. –
8. <https://www.finextra.com/newsarticle/36085/deutsche-bank-spinoff-impact-alliance-launches-digital-esg-fundtransparency-tool>;
9. Establishing China's Green Financial System: Report of The Green Finance Task Force(2015) People's Bank of China (PBC). United Nations Environment Programme (UNEP);